

Julie Westrheim Dahl

Fra klasserom til kulturell opplevelse.

Utforskning av barns engasjement med kulturarv i norske museer gjennom Den Kulturelle Skolesekken.

Bacheloroppgave i Kulturminneforvaltning

Veileder: Kristoffer Eliassen Grini

Mai 2024

Julie Westrheim Dahl

Fra klasserom til kulturell opplevelse.

Utforskning av barns engasjement med kulturarv i norske museer gjennom Den Kulturelle Skolesekken.

Bacheloroppgave i Kulturminneforvaltning
Veileder: Kristoffer Eliassen Grini
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske og klassiske studier

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Tusen takk for 3 fine år på Kulturminneforvaltning ved NTNU.

Jeg vil takke hospiteringsplassen min Vestfoldmuseene som tok meg så godt imot og dro meg med på alt av møter og utstillingsprosesser og formidlingsopplegg. Hospiteringsopplegget som var laget sørget for at jeg fikk med meg praksisen i nesten alle museene, og jeg fikk besøke fine steder jeg aldri hadde vært før. Det var utrolig lærerikt å se hvordan et museum driftes av ildsjelene som jobber der. At jeg fikk denne muligheten hos dere gjorde at jeg landet på både tema og problemstilling for bacheloroppgave.

Tusen takk til min veileder Kristoffer Eliassen Grini som har vært tålmodig med meg og gitt meg utrolig mange gode tips underveis i skriveprosessen.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Kapittel 1	3
1.1 Innledning.....	3
Hospitering	3
1.2 Problemstilling og tema.....	5
1.3 Metode.....	5
1.4 Avgrensing av oppgaven.....	7
1.5 Begrepsavklaring	8
1.6 Slottsfjellsmuseet.....	8
1.7 Hvalfangstmuseet	9
Kapittel 2	10
2.1 Den kulturelle skolesekken.....	10
2.2 Læringsutbytte av Den Kulturelle Skolesekken	10
2.3 Museet som kunnskapsinstitusjon	11
Kapittel 3	13
3.1 Observering av Den Kulturelle Skolesekken i praksis – Hvalfangstmuseet	13
3.2 «Vet du hva oldefaren min heter?»	14
3.3 Analyse av observasjonen på Hvalfangstmuseet.....	17
3.4 Observering av Den Kulturelle Skolesekken i praksis – Slottsfjellsmuseet.....	19
3.5 Analyse av observasjonen på Slottsfjellsmuseet	21
3.5 Barn som museumspublikum	22
3.6 Den samfunnsmessige betydningen av Den Kulturelle Skolesekken.....	23
Kapittel 4	24
4.1 Konklusjon	24
Litteraturliste	26

Kapittel 1

1.1 Innledning

Hospitering

Jeg har vært på hospitering hos Sjøfartsmuseet og herregården i Larvik, Hvalfangstmuseet i Sandefjord, Slottsfjellsmuseet i Tønsberg og Midgard Vikingsenter på Borre. Alle museene ligger under Vestfoldmuseene. Vestfoldmuseene består i tillegg av Jernverket på Eidsfoss, Aliminiummuseet, Berger museum og Munchs hus, men her har jeg ikke vært. I januar/februar 2024 har jeg fått ta del i å observere museumspraksis på fire ulike museer i Vestfold. Allerede første dagen ble jeg kastet inn i et morgenmøte på teams med hele publikumsavdelingen i Vestfoldmuseene. Min kontaktperson introduserte meg til resten av teamet i møtet og rundt bordet og fortalte at jeg skulle være der i fire uker og ta del i ulike aspekter ved museumspraksisen deres.

Første dagen på Midgard Vikingsenter ble jeg kjent med de andre ansatte som jobbet der og fikk høre hvilke prosjekter de holder på med. Jeg fikk også være med på utviklingen av et utstillingsprosjekt om demokrati der jeg lagde en statistikk i Excel over demokratiske svingninger i verden etter årstall. Utstillingen skulle settes opp hos Hvalfangstmuseet og retter seg mot ungdom. Og så fikk jeg ordne og fikse litt med kostymer som sommervikarene skal bruke. Noen av overdelene trengte å sys. På Slottsfjellsmuseet fikk jeg være med å sette opp utstillingen Alle tiders barndomshelter. Det kom en lastebil fra NRK med alle originale dukker som har blitt brukt i barne-tv opp igjennom. Jeg bar de inn og satte de opp, men ble veldig engstelig for å ødelegge Titten Tei og Max Mekker, så jeg spurte om jeg kunne observere litt i stedet.

Hos Hvalfangstmuseet fikk jeg observere flere runder med DKS. Det var tredjeklassingenes tur til å lære om polare dyr. Dette synes jeg var veldig gøy, og jeg ble så oppriktig glad over å se gleden barna viste da de gikk inn i museet blant alle de utstoppede dyra. Engasjementet var nesten til å ta og føle på mens de gikk rundt glassmontre og tittet på isbjørn, albatross og pingviner. Og akkurat den gleden fikk meg til å velge tema og problemstilling for oppgaven min. Under rundene med DKS slo det meg at det jeg nå observerer er den samme gleden og interesse jeg selv følte under DKS-opplegg som barn. Den barnlige nysgjerrigheten og fascinasjonen barna viste minnet meg om min egen tur til Midgard Vikingsenter som barn.

Foto: Julie Westrheim Dahl. Max Mekker. Slottsfjellsmuseet. 2024.

1.2 Problemstilling og tema

Temaet for oppgaven er barn som museumsgjester og hvordan barn samhandler og tar del i norsk kulturarv gjennom Den Kulturelle Skolesekken. Jeg ønsker også å finne ut hvilke opplevelser vi gir barna våre gjennom DKS.

Hvordan lærer man 6-åringer om vikingskip? Hvilke begreper må man som formidler bruke for at 8-åringer skal forstå hva polare dyr er? Jeg synes dette temaet er interessant, og viktig, fordi det kan skape en selvbevisstgjøring i barnet. Å observere at barna kontinuerlig gjør selvstendige resonnement i museet er et fint skue. Hva gjør disse inntrykkene med barnas indre liv og fantasi? Vil de bli arkeologer når de blir voksne? Og ikke minst, hva er barna opptatt av under en slik sosiomateriell tilnærming i museet? Åpner det sinnet deres for kritisk analyse? Alt dette skal jeg ikke nødvendigvis komme til bunns i, men spørsmålene inngår i barns samhandling med kulturarv gjennom DKS.

Problemstillingen for oppgaven min er:

Hvilken rolle har barn og Den Kulturelle Skolesekken i formidlingen av kulturarv?

Denne problemstillingen legger vekt på å utforske barnas rolle som publikum i museet, spesielt med tanke på deres læring om og engasjement med norsk kulturarv gjennom DKS-programmene. Ved å rette fokus mot denne tematikken, tilbyr problemstillingen et akademisk rammeverk for å utforske hvordan DKS-fasiliterte museumsopplevelser påvirker barns forståelse av kulturarv, samt hvordan disse opplevelsene formidler kulturarven til barn. Jeg vil også undersøke hvordan barn opplever at de lærer i museet slik at vi kan forstå om DKS er et godt verktøy i formidling av norsk kulturhistorie. Et annet spennende aspekt ved denne oppgaven blir også å se nærmere på hvordan barn tar inn over seg kulturarven basert på mine observasjoner av DKS i museet.

1.3 Metode

Metoden for oppgaven min er deltakende observasjoner¹ av Den Kulturelle Skolesekken hos Hvalfangstmuseet i Sandefjord og på Slottsfjellsmuseet i Tønsberg. Jeg har altså vært med på alle DKS-opplegg museene hadde de dagene jeg var der. Metoden er kvalitativ i den forstand at jeg har arbeidet målrettet for å omfavne en helhetlig forståelse av det som blir observert og

¹ Dalland, 2017, s. 103

utforsket.² Underveis og etter observasjonen av DKS-omvisninger har jeg notert meg ulike ting jeg har plukket opp, men også hele hendelsesforløpet fra start til slutt. Jeg forsøker å se etter hva som kjennetegner en god undervisningstime i museet og se hvordan barna opplever besøket. Denne oppgaven skal altså ikke gjøre et estimat over et antall, eller undersøke hvor mange som liker opplegget eller ikke.

Observasjonene mine startet ustrukturert til å begynne med. Alt jeg hadde kontroll over var at en klasse eller barnehage skulle på omvisning. Ved å velge en så tilbakelent tilnærming som ustrukturert observasjon er, gikk jeg inn i situasjonen uten konkrete forventninger eller mål. Dette gjorde meg mer oppmerksom på det som skjedde omkring oss, og man oppfatter ting med et annet blikk uten å være forutinntatt. På denne måten øker sjansen for å oppdage aspekter ved omgivelsene våre som vi ellers kunne oversett.³ Basert på opplevelsene som disse observasjonene var bestemmer jeg for at dette er verdt å skrive bachelor om og er nå nødt til å strukturere observasjonen min. Å utføre strukturerte observasjoner innebærer en grundigere forberedelse sammenlignet med ustrukturerte observasjoner.⁴ Jeg blir nødt til å se mer på samhandling mellom formidler og barn for å forstå hvordan barna opplever besøket, fordi oppgaven søker å forstå hvordan barna erfarer disse ekskursjonene.

Fokuset for oppgaven har vært rettet mot å forstå de ulike prosessene barna gjennomgår i undervisningsopplegget på museet gjennom observasjon. Observasjonene har vist at barna resonnerer på egenhånd, drømmer seg bort, er nysgjerrige, engasjert og fascinert. Barna er også flinke til å rette oppmerksomheten mot formidleren. Samtidig har det vært nødvendig å være oppmerksom på observatørens rolle og reflektere over hvordan tilstedeværelsen påvirker dynamikken og resultatene av studien. For å minimere innvirkningen og ikke påvirke utfallet, har jeg hele tiden holdt meg i bakgrunnen og fungert som en nøytral observatør. Dette hendelsesforløpet vil bli gjennomgått nærmere i hoveddelen av oppgaven.

Denne metoden ble valgt fordi jeg ønsket å se DKS-opplegg helt uten inngripen fra min side. Jeg ville ikke vite om hva opplegget gikk ut på på forhånd slik at jeg kunne påvirke ved å f.eks. legge til informasjon som formidleren så brukte i opplegget. Jeg ønsket å observere uten å være en aktiv deltaker for å bruke all energi på å få med meg samspillet mellom barna, museet og formidler.

² Dalland, 1993, s. 106

³ Dalland, 1993, s. 110

⁴ Dalland, 1993, s. 110-111

Etter omvisningen var over og barna hadde reist stilte jeg formidler spørsmål som: Hvordan syns du det gikk? Var de bråkete i forhold til andre klasser? Turte de å stille spørsmål? Vi trenger observasjonsdata for å se om og hvordan DKS fungerer med barn og samhandling i museet. Basert på mine observasjoner skal jeg derfor forsøke å svare på min egen problemstilling ut fra hva jeg har sett og hørt.

I analysedelen av oppgaven kommer jeg til å fortelle om mine observasjoner og være tilstede i selve analysen. Når jeg skriver om mine observasjoner av barn i museet vil analysen derfor være i en fortellende form, og det er viktig fordi dette er datagrunnlaget mitt. Det er disse observasjonene jeg ønsker å analysere.

1.4 Avgrensing av oppgaven

Denne oppgaven vil legge vekt på barns interaksjon med museet og Den Kulturelle skolesekken. Samt undersøke barnas engasjement i møtet med kulturarv. Oppgaven skal ikke ta for seg særlig store pedagogiske prosesser og hvordan barn optimalt lærer nye ting, men kommer til å nevne kort noe om pedagogikken bak kunnskapslæring hos barn. Fokuset er formidling av kulturarv til barn gjennom DKS med formidler i museet som krysningspunkt. Disse tre aktørene og hvordan de samhandler får hovedfokus.

Oppgaven vil belyse hvordan disse besøkene påvirker barnas læring, nysgjerrighet og forståelse av kulturarv. Samt undersøke barnas opplevelse av museet som læringsarena og deres tilknytning til kulturarven, med mål om å gi innsikt i de positive konsekvensene av et slikt besøk.

Årstrinnet på barna som ble observert og vises til i oppgaven er tredjeklassinger i Sandefjord, og barn som gikk sitt siste år i barnehagen i Tønsberg. Jeg fikk delta som observatør i andre DKS-opplegg, men det ga ikke alltid nok data til at jeg kunne gjøre en analyse og sammenlikne senere.

1.5 Begrepsavklaring

Noen steder i oppgaven kommer jeg til å skrive om blant annet Den Kulturelle Skolesekken (DKS) og kompetansemål i barneskolen, men også andre begrep som ikke inngår i dagligtalen. Derfor avklarer jeg hva noen av dem betyr.

DKS er en nasjonal ordning som skal sikre at alle elever ved norske skoler får muligheten til å oppleve kunst og kultur gjennom skolen sin.

Med kunnskapsinstitusjon mener jeg museet som en troverdig kilde til kunnskap, som ikke er basert på synsing og troing. Dette begrepet gjøres rede for senere i oppgaven.

Historieforståelse og historiebevissthet refererer til individets evne til å forstå og reflektere over fortiden, samt å erkjenne ens egen rolle og tilknytning til historiske hendelser og sammenhenger.

Kompetansemål i barneskolen er faglige definerte mål for barns læring.

Formidler blir hyppig brukt, og dette er en museumsansatt som har som rolle å formidle en utstilling eller et annet opplegg til barna som er på besøk under DKS-programmet.

Formidleren blir også med på for eksempel plastelinaverkstedet når omvisningen på Hvalfangstmuseet var over.

IKS nevnes innledningsvis og står for interkommunalt selskap. Det er en organisasjonsform innenfor offentlig sektor der fylkeskommune eller flere kommuner er eiere.

1.6 Slottsfjellsmuseet

Slottsfjellsmuseet, opprinnelig etablert i 1939 som det gamle Vestfold Fylkesmuseum, gjennomgikk en navneendring i 2010 og har siden da operert under navnet Slottsfjellsmuseet. I dag fungerer det som en integrert avdeling av Vestfoldmuseene IKS. Museet, sammen med det omkringliggende området, utgjør et sammenhengende kulturminne som belyser den lange historien til Tønsberg. Dette inkluderer både byløkker, spor etter en tegllov fra middelalderen og museets friluftssektor dedikert til den norske bygda.⁵ Ruinparken, lokalisert på Slottsfjellplataet, vitner om de gjenværende strukturene etter en av Norges og Nordens største

⁵Vestfoldmuseene, u.å.

middelalderborger, Tunsberghus. På Tallak, uteområdet som ligger mellom selve Slottsfjellet og hovedmuseet, finner man museets friluftsavdeling.⁶

Vestfoldtunet ble etablert i perioden mellom 1940 - 50, og det representerer en typisk Vestfold-gård. Denne omfattende samlingen inneholder flere tilflyttede bygninger fra ulike deler av fylket. Blant disse strukturene finnes et våningshus fra 1700-tallet, en laftet tømmerbygning med svalgang fra 1600-tallet, en bolig for sjøfolk, en låve, en smie, et seteranlegg og Vestfolds eldste verdslige bygning, et middelalderloft som kan dateres tilbake til 1407.⁷

1.7 Hvalfangstmuseet

Kommandør Chr. Christensens Hvalfangstmuseum ble etablert i 1917 av hvalfangstrederen Lars Christensen til ære for sin far. Lars Christensen dedikerte museet med sine omfattende utstillinger og samlinger som en generøs gave til Sandefjord Kommune. Hvalfangstmuseet, ofte referert til som slik i dagligtale, består nå av selve museumsbygningen som huser en rekke utstillinger, museumsbåten Southern Actor, samt de omfattende samlingene som er lagret i fellesmagasiner og bibliotek. Det er verdt å merke seg at Hvalfangstmuseet fungerer som en integrert del av Vestfoldmuseene IKS. Hvalfangstmuseet ble opprettet direkte i et nybygg som ble arkitektonisk designet av Nils Winge Grimnæs.⁸ Gjennom den bevisste arkitektoniske utformingen fremhever bygningen museets mest ikoniske gjenstand - en fullskalamodell av en blåhval - som tydelig kan observeres fra et vandregalleri båret av tolv søyler.⁹ I 1981 ble museet utvidet for å inkludere en dedikert kulturhistorisk avdeling. Denne fløyen ble igjen utvidet i 2018 for å gi plass til nye kulturhistoriske utstillinger og forbedrede publikumsfasiliteter. Den opprinnelige bygningen huser den naturhistoriske utstillingen og dens utstillingssal har en betydelig historisk verdi i seg selv. Samtidig fungerer presentasjonen av Arktis og Antarktis' dyreliv som en innledning til fangstens historie.¹⁰

⁶ Vestfoldmuseene, u.å.

⁷ Vestfoldmuseene, u.å.

⁸ Vestfoldmuseene, u.å.

⁹ Vestfoldmuseene, u.å.

¹⁰ Vestfoldmuseene, u.å.

Kapittel 2

2.1 Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken, også kalt DKS, er en nasjonal ordning som sikrer at alle skoleelever i Norge skal få muligheten til å oppleve kunst og kultur hvert år. Dette initiativet er unikt på verdensbasis, og det understreker Norges forpliktelse til å gi sine elever en bred og berikende kulturell utdanning. Den kulturelle skolesekken er et samarbeidsprosjekt mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, samt alle fylkeskommuner og kommuner i Norge.¹¹

I 2016 ble Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge tildelt det nasjonale ansvaret for ordningen.¹² DKS representerer dermed et omfattende samarbeid mellom kultur- og opplæringssektoren på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, og berører alle skoler i landet. Mens fylkeskommunene har ansvaret for regional koordinering og programplanlegging, har også kommunene muligheten til å utvikle egne programmer lokalt.¹³

Den kulturelle skolesekken omfatter et bredt spekter av fagområder og temaer. Dette spenner fra fortellerkunst og tradisjonshåndverk til kulturminner, industriarv og minoriteters arv. For eksempel samisk kulturarv. En vesentlig egenskap ved DKS er likestillingen av immateriell og materiell kulturarv. Denne tilnærmingen reflekterer en bevissthet om at både de ikke-materielle aspektene av kultur, som tradisjoner, muntlige fortellinger og ritualer, samt de materielle artefaktene, som bygninger, gjenstander og kunstverk, er like verdifulle og relevante for å forstå og formidle kulturarven til elever.¹⁴

2.2 Læringsutbytte av Den Kulturelle Skolesekken

Uavhengig av hva barn kommer på museet for å se kan de lære kritisk refleksjon gjennom deltakelse i formidling av kulturarv gjennom Den Kulturelle Skolesekken (DKS) på flere måter. Først og fremst utfordrer DKS-opplegget barn til å tenke kritisk ved å presentere dem for ulike perspektiver, historier og kunstuttrykk. Gjennom diskusjoner, refleksjonsspørsmål fra formidler og oppfordring til å analysere og tolke kunstverk eller historiske gjenstander, oppfordres barnet til å utvikle sine analytiske og kritiske tenkningsevner. Det kan kalles et

¹¹ Den Kulturelle Skolesekken, u.å.

¹² Den Kulturelle Skolesekken, u.å.

¹³ Den Kulturelle Skolesekken, u.å.

¹⁴ Kulturarv i DKS, u.å.

slags naturlig forløp i en formidlingssituasjon som er skreddersydd for barn. Ved å stille åpne spørsmål, la dem løse problemer og gruble skaper de egne resonnement i nåtid. Barnet lærer seg å evaluere om det som blir fortalt er riktig når formidler forteller om forskjellen på en bardehval og tannhval, samt viser dem bilder. Kan formidler forklare hvordan en blåhval uten tenner klarer å spise krill vil de slå seg til ro med den forklaringen og de vil forstå hvordan det går an.

Disse erfaringene med kritisk refleksjon og kommunikasjon i sammenheng med kulturarv kan ha betydelige konsekvenser for barnets fremtidige muligheter. Evnen til å tenke kritisk og uttrykke seg klart og overbevisende kan være avgjørende ferdigheter i en rekke livsområder, inkludert utdanning og arbeidsliv. Deltakelse i DKS-programmer kan derfor gi barn verdifulle verktøy og erfaringer som kan bidra til å styrke deres akademiske og sosiale kompetanse, samt gi dem økt selvtillit og motivasjon for læring og personlig utvikling. At læring skaper selvtillit er nært knyttet.¹⁵

Når formidlere tilpasser museumsopplevelsen og oppfordrer besøkende til å delta aktivt som deltakere, forsterker de både den sosiale og pedagogiske verdien av kulturelle opplevelser. Grep som inkluderer besøkende til å håndtere gjenstander, gir besøkende muligheten til å knytte seg til objekter på en personlig måte med tillit og engasjement.¹⁶ Formidlere som stiller betydningsfulle spørsmål, gir barna tid til å svare, og legger til rette for gruppesamtaler, kan skape unike og kraftfulle sosiale opplevelser.¹⁷

Om Den Kulturelle Skolesekken tilrettelegger for et kvalitetssikret opplegg basert på alder og modenhet hos barna, har slike besøk potensiale til å skape kunnskapsrike små mennesker som har hatt gode opplevelser med kulturarv. Et viktig moment i å skape gode læringssituasjoner i museet er når barna får samhandle i opplegget selv via samtale og taktile grep der barna får kjenne og føle med fingrene.

2.3 Museet som kunnskapsinstitusjon

Museer er levende institusjoner som tilpasser seg samfunnstrender, overbevisninger og kulturelle strømninger. Derfor bør det understrekes at det ikke finnes én absolutt definisjon som ikke kan endres ifølge Latham og Simmons.¹⁸ Det finnes kanskje ikke en ultim

¹⁵ Gill, u.å.

¹⁶ Simon, 2010, s. 152

¹⁷ Ibid

¹⁸ Latham og Simmons, 2014, s. 4

definisjon som korrekt og umiddelbart beskriver hva et museum nøyaktig er, for det kan finnes utallige museer uten at de kan sammenliknes for øvrig. Den internasjonale museumsorganisasjonen (ICOM) definerer derimot museer som en institusjon som ikke har kommersielt formål og som er et permanent tilbud til samfunnet.¹⁹ Videre sier de at museet skal være tilgjengelig for offentligheten og har som formål å legge til rette for studier, utdanning og rekreasjon. Museet har en primær oppgave med å akkumulere, bevare, analysere og formidle materiell dokumentasjon av menneskelig aktivitet og naturmiljø.²⁰

Det er samfunnsnyttig at museet som arena for ikke-kommersiell kunnskapsskaping ikke er med på å opprettholde klasseskiller og dermed utelukke de som ikke tjener godt nok til at man kan ta reise på museum. Disse museumsinstitusjonene har muligheten til å fordype publikum i emnet de tar for seg, fremme en dypere forståelse av kulturell og naturlig arv, samt fremme gleden og delingen av denne arven på en autentisk måte. Som pedagogiske institusjoner fungerer museer som fysiske arenaer for kritisk undersøkelse og analyse.²¹ Den Kulturelle Skolesekken er derfor et svært godt verktøy i den forstand at ingen barn blir utelatt kulturarven eller kunnskapen som følger med et slikt besøk.

Meld. St. 23 sier at museer utgjør kunnskapsinstitusjoner som innehar en betydelig grad av autoritet. Denne maktstrukturen gir museene muligheten til å definere historisk verdi, relevans, samt å legge til rette for samtidsaktuelle og sannferdige perspektiver.

Museumspolitik er dermed en refleksjon av grunnleggende samfunnsverdier, og museene bidrar aktivt til formingen av disse verdiene. I en tid hvor informasjonsstrømmen er omfattende og kravet til kildekritikk er stadig økende, er museenes legitimitet tett knyttet til deres håndtering av definisjonsmakten de innehar. I et samfunn preget av økende polarisering og en stadig mer polarisert offentlig debatt, er det behov for arenaer som nyanserer basert på kunnskap og tillit til publikum. Museene utgjør slike arenaer i dag.²²

¹⁹ ICOM, u.å.

²⁰ Eriksen, 2009, s. 13.

²¹ Latham og Simmons, 2014, s. 7

²² Meld. St. 23 (2020 – 2021)

Kapittel 3

3.1 Observering av Den Kulturelle Skolesekken i praksis – Hvalfangstmuseet

Formidleren og jeg sto i resepsjonen på Hvalfangstmuseet i Sandefjord og tok imot barn og lærere. Barna, som gikk i tredjeklasse på en barneskole i området, var på besøk for sitt DKS-opplegg. Etter å ha hengt av seg yttertøyet i garderoben samlet de seg i en halvsirkel rundt formidleren som ønsket dem velkommen og forklarte dagens program. Dagens tema var polare dyr, men det kom også til å bli snakket om norsk hvalfangst i Antarktis. Jeg ble introdusert som en student som var til stede for å observere. Etter å ha presentert meg med navn, hilste jeg på barna, og de tok det hele til seg uten videre spørsmål.

Vi gjorde oss klare til å gå inn i salen med utstoppede dyr etter en rask runde med regler i museet. Ikke ta, ikke røre. «Noen av dyrene kan ha spor av et giftig stoff på seg» forklarer formidler.²³ Barna hadde nettopp fått beskjed om å ikke springe, men iveren blir for stor til å kontrollere for noen av dem. «Wow! Se på denne rare fisken. Og denne selen!» De stoppet raskt innom nesten alle glassmontre med utstoppede dyr før de kommer seg til enden av rommet og satte seg ned.

Observasjonen min begynte allerede da barna kom inn på museet, men når de sitter og hører om blåhval, krill og kjempeblekkspruter blir observasjonen veldig spennende. Jeg observerer at omtrent alle synes denne formidlingen er fengslende. Effekten rommet har i samspill med formidler er slående. Formidler forklarer og viser bilder av tannhval og bardehval. Det sendes rundt en tann fra en spermasetthval slik at barna fikk kjenne og føle. De synes den var tung til å være en tann og veier den med hånda. «Er denne ekte? Har den vært inne i munnen til en hval liksom?»

Spørsmålene rundt hvorvidt noe har vært ekte så ut til å være viktig. Av alle klassene jeg fikk observere var det aldri noen som ikke lurte på om dette hadde vært ekte dyr og tenner. Det fortalte meg noe om hvor viktig det er med autenticitet, selv for små barn.

Autentisitetaspektet skapte enormt engasjement blant barna i Hvalfangstmuseet. Som observatør la jeg merke til hvordan disse utstoppede dyrene ble et ekstra spenningsmoment.

²³ Håndbok i samlingsforvaltning, u.å.

Etter runden i salen som stiller ut utstoppede dyr gikk barna opp i andre etasje. Der skulle de få lage sitt eget dyr basert på hva de har sett og lært. Jeg ga de en klump plastelina i blått, hvitt eller svart. Og så satte de i gang med å lage blåhval, pingviner og isbjørner som de fikk ta med tilbake til skolen. Dette grepet med et verksted på slutten av besøket virket veldig nyttig. De fikk rom til å ta inn over seg hva de hadde lært, mens de fikk puste og slappe av etter mye ny informasjon. Å bruke lek på denne måten så ut som å være et vellykket virkemiddel for de aller fleste. Dyret de fikk lage i verkstedet ble som en knagg de kunne henge dagens nye kunnskap på.

3.2 «Vet du hva oldefaren min heter?»

Under en omvisning på Hvalfangstmuseet sitter barna i en halvsirkel rundt formidler i den store og mystiske naturhistoriske utstillingen. Over dem henger en fullskala blåhvalmodell og de små hodene titter stadig opp for å studere den nøye i det litt mørke rommet. «Hvordan tror dere de fanget hval da?» spør formidler. «Vet ikke», svarer en litt sjenert og ser i gulvet. De syns modellen ser litt rar ut, og så er det gøy at den er så utrolig stor. En av guttene snur seg rundt og inspiserer meg litt før han tør å spørre: «Vet du hva oldefaren min heter?» «Nei,» sier jeg. «Det vet jeg ikke.» «Harald. Han fanga hval» sier han. Dette resonnementet var helt i tråd med formidlingen. Oldefar Harald var antagelig ute og fanga hval. Dermed hadde tredjeklassingen trukket linjer helt fra Sandefjord til Antarktis, til oldefar, og til seg selv på Hvalfangstmuseet.

Dette avsnittet om oldefar illustrerer effekten av formidlerens spørsmål og barnas respons under omvisningen på Hvalfangstmuseet. Formidleren benytter spørsmål aktivt for å engasjere barna og oppmuntre til refleksjon omkring temaet hvalfangst. Barnas svar og reaksjoner avslører både deres nysgjerrighet og deres evne til å knytte sammen ulike elementer fra formidlingen. For eksempel, når en av guttene knytter hvalfangstaktiviteten til sin egen families historie ved å nevne oldefaren sin, viser det at formidlingen har lyktes med å knytte museets tema til barnas personlige erfaringer og bakgrunn. Dette illustrerer viktigheten av å skape en tilknytning mellom det som formidles og barnas eget liv, noe som kan bidra til en dypere forståelse og interesse for emnet. Samtidig viser det også barnas evne til å forstå og bearbeide informasjonen de mottar, og deres evne til å trekke egne konklusjoner basert på den.

Å kunne skape tilknytning mellom det som formidles og barnas liv kan være vesentlig av flere grunner. Først og fremst kan det bidra til å øke barnas engasjement og interesse for emnet.

Når barn kan relatere det de lærer til sine egne erfaringer, blir læringen mer meningsfull og relevant. Dette kan føre til en dypere forståelse av temaet og en større motivasjon for å lære mer. Videre bidrar tilknytningen til å styrke barnas identitet og selvfølelse ved å anerkjenne og verdsette deres egne erfaringer og bakgrunn. På denne måten kan skapelsen av tilknytning mellom formidlingen og barnas liv fremme en mer helhetlig og effektiv læringsopplevelse.

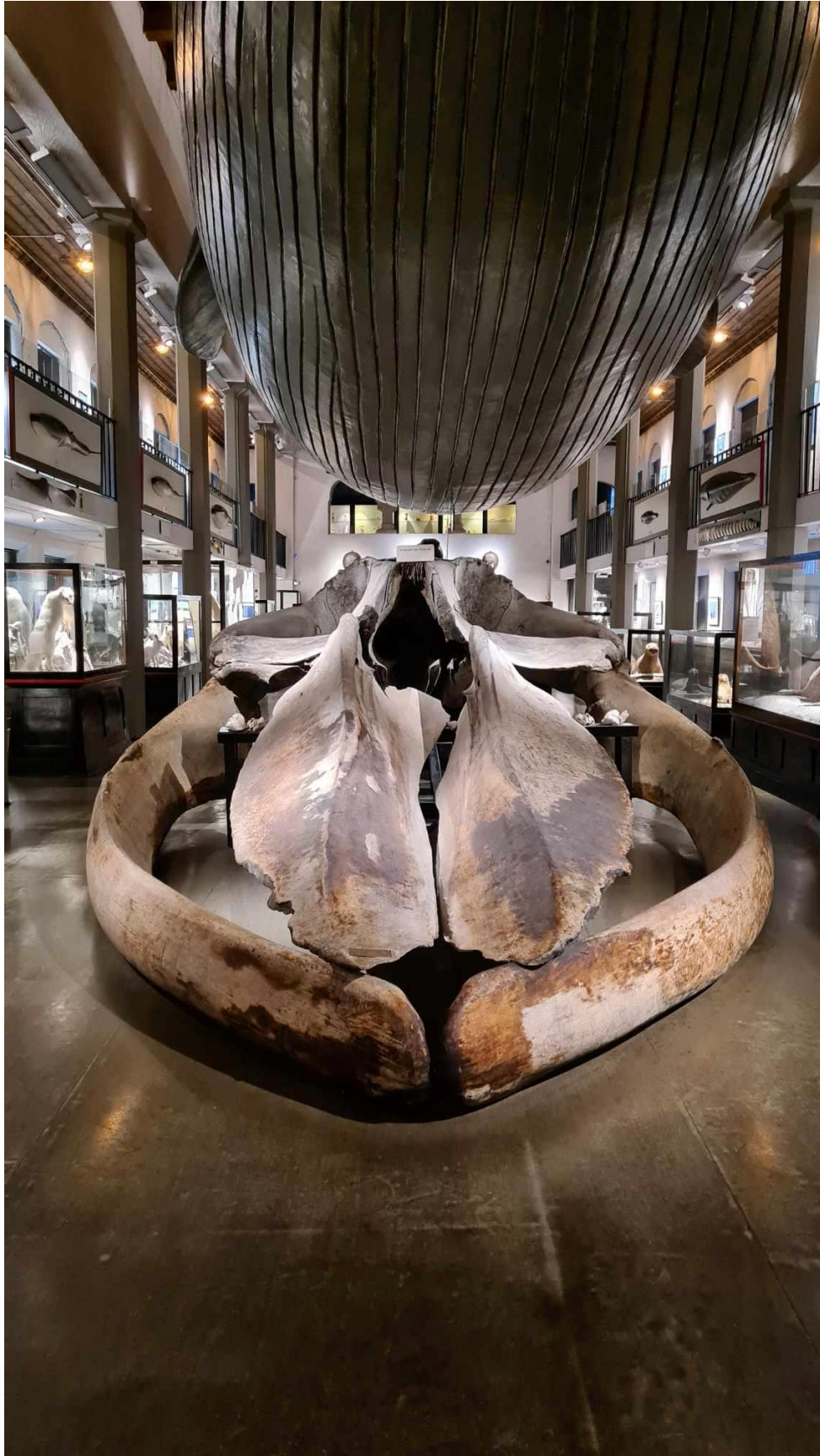

Foto: Julie Westrheim Dahl. Modell av blåhval med ekte hodeskalle under. Hvalfangstmuseet.

2024.

3.3 Analyse av observasjonen på Hvalfangstmuseet

I observasjonene ved Hvalfangstmuseet ble det observert en tydelig interesse blant barna når de ble introdusert for temaet polare dyr og norsk hvalfangst. Denne interessen var spesielt fremtredende under anvendelse av visuelle hjelpemidler av formidleren, som inkluderte bilder og en faktisk tann fra en spermasetthval, for å belyse temaet. De utstoppede dyrene rundt oss i salen skapte en spennende effekt preget av fascinasjon. Barna reagerte positivt på muligheten til å se og håndtere ekte gjenstander relatert til emnet, noe som synes å ha stimulert deres nysgjerrighet og interesse.²⁴

En viktig tendens som ble observert var barnas gjentatte spørsmål og refleksjoner angående autentisiteten til de utstoppede dyrene og den ekte hvaltannen. Dette indikerer en dypere interesse for å forstå opprinnelsen og historien til de presenterte gjenstandene. Det fremhever også viktigheten av autentiske opplevelser i formidlingen av kulturarv for barn, da dette tilsynelatende bidrar til å styrke deres tilknytning til emnet.²⁵

En annen vesentlig observasjon var den direkte sammenhengen mellom formidlerens presentasjonsstil og barnas reaksjoner. Formidleren klarte å engasjere barna på en interaktiv og engasjerende måte, noe som resulterte i økt deltakelse og interesse blant barna. Dette understreker formidlerens betydning i å skape meningsfulle og engasjerende læringsopplevelser for barn.

Av alle gruppene observert hos Hvalfangstmuseet er mønsteret slående likt. Barna lar seg i svært stor grad fascinere av utstoppede dyr og de samhandler godt med formidler uavhengig av konsentrasjonsnivå og urolige barnekropper. Det er tydelig at de lyttet og observert selv om det ble vanskelig å sitte stille. Hodene fulgte nesten hele tiden med på formidler, eller bilder som ble vist frem. Noen måtte sitte og vugge mens de rakk opp hånda, andre måtte reise seg litt og noen satt helt stille. Fellestrekket er at alle grupper rekker opp hånda og stiller spørsmålene de lurer på, eller svarer på spørsmål formidler stiller.

²⁴ Buaas, 2012, s. 12

²⁵ Buaas, 2012, s. 13

Foto: Julie Westrheim Dahl. Isbjørn. Hvalfangstmuseet. 2024.

3.4 Observering av Den Kulturelle Skolesekken i praksis – Slottsfjellsmuseet

De eldste barna i en barnehage i Tønsberg var på sitt besøk hos Slottsfjellsmuseet før de begynner på skolen. Her skulle de lære om vikingskip, skatter og den norske kongerekka. Som hos Hvalfangstmuseet ankommer barn og barnehagelærere museet og henger av seg parkdress og gummistøvler. Vi møtes i resepsjonen med formidler og jeg holder meg i bakgrunnen. For denne gruppen holder det å si hva jeg heter. De lurte ikke på noe mer om meg etter det.

Vi går inn i rommet der Klåstadskipet er stilt ut.²⁶ Rommet ser litt ut som en mørk hule og det lukter «gammelt treverk» men ikke vondt. Med en gang barna går over dørstokken sier de «Wow» nesten i kor. Jeg ble umiddelbart interessert i hvorfor og jeg forstår at effekten av rommet og det massive skipet har vært overveldende på en positiv måte. Å gå inn i rommet er litt som å gå 1000 år tilbake i tid.

Formidler må jobbe raskt, dette er tross alt små barn og hele besøket er ment å vare en drøy halvtime, eller snau time, alt ettersom. De fikk beskjed om å late som de var med på en handelsreise og skulle velge seg en vare de ville frakte til sin destinasjon. Klåstadskipet var et handelsskip så dette var en morsom vri på leken *Mitt skip er lastet med* selv om det muligens gikk over hodene på barna. De plukket ut små kort med varer, for eksempel brynestein, og gikk over til andre enden av rommet for å henge kortet fra seg igjen. De inspiserer skipet nøye mens de beveger seg langs det som er igjen av det.

Formidler forstår at tema må endres og viser frem «skatter.» Sverd og andre arkeologiske funn ligger i glassmontre under skipet. Jeg la merke til at barna ikke spør noe særlig. De bare er der og ser og tar inn over seg. Kanskje det ble litt vanskelig å forstå at noe kunne være så gammelt. Det kunne også se ut som de allerede ble litt ukonsentrert og rastløse.

Vi må videre. Kongerekka i Slottsfjellsmuseet er en utstilling med illustrasjoner av norske konger i Norge under borgerkrigstiden. På dette tidspunktet er oppmerksomheten mildt sagt sviktende fra barna, men de følger litt sporadisk med. Det fine grepet formidler gjør får de engasjert igjen umiddelbart. Formidler forklarer etternavnet til kongene. «Tryggvasson, Haraldsson ... Så hvis faren deres var konge og du tok over tronen, hva hadde etternavnet ditt vært da tro?» Det ble litt vanskelig og formidler prøvde igjen ved å spørre om de kunne

²⁶ Vestfoldmuseene, u.å.

fortelle hva faren deres heter. Nesten alle rekker opp hånda og vil si hva pappa heter. Og så går formidler gjennom alle som ønsker. «Da hadde du hett Eriksson til etternavn, og Karlsson, og Fredriksdatter.» Her stanser den formelle formidlingen og det blir frislipp av barn ned i kjelleren for å se på modeller av middelalderborger i Norge. De løper og skravler og titter før besøket er over og de reiser tilbake til barnehagen.

Foto: Julie Westrheim Dahl. Klåstadskipet. Slottsfjellsmuseet. 2024.

3.5 Analyse av observasjonen på Slottsfjellsmuseet

Basert på observasjonen av barn i Slottsfjellsmuseet, åpner det seg flere interessante temaer for drøfting. For det første er det relevant å utforske hvilke formidlingsmetoder museet anvender for å sikre barnas engasjement og opprettholde deres interesse gjennom hele besøket. Dette inkluderer effektiviteten av aktiviteter som tilbys, samt hvordan formidlere bruker språket og oppmuntrer til deltakelse for å aktivt involvere barna. Det er også viktig å vurdere i hvilken grad formidlingsmetodene er tilpasset barnas alder, erfaring og forståelsesnivå. Dette kan inkludere tilpasning av språkbruk, kompleksiteten i informasjonen som formidles, og valg av temaer og aktiviteter som appellerer til barnas interesser og hvordan de lærer. Ved å tilpasse formidlingen til barnas behov, kan man øke sjansene for at de engasjerer seg og lærer av opplevelsen.

Formidleren, med betydelig erfaring innen formidling til barn, tilpasser seg barnas forståelsesnivå ved å unngå detaljerte og komplekse forklaringer om emner som vikingskip, inkludert historisk bakgrunn, konstruksjonsteknikker og opprinnelse. I stedet blir skipet presentert som et arkeologisk funn av stor alder og historisk betydning. Denne tilnærmingen indikerer en bevissthet om barnas kognitive kapasitet og deres behov for enkel og umiddelbar informasjon. Videre introduserer formidleren en lek med handelsvarer, en tilnærming som er enkel og grei å gjennomføre, noe som understreker formidlerens evne til å skape engasjerende og tilgjengelige læringsopplevelser for barna.

Effekten av formidlingsopplegget ved Slottsfjellsmuseet var tydeligvis en positiv opplevelse for flere av deltakerne. Besøket hadde ikke som mål å utforske dybden av vikingtiden eller kongerekken, men heller å demonstrere eksistensen av disse historiske fenomenene og individenes liv. Noen av disse individene hadde til og med en tilknytning til Slottsfjellet i sin tid. Dette formidlet en bevissthet om historie og fortid, og fungerte som en påminnelse om et annet og fjernt Norge som har hatt en annen utforming. Å trekke slike store linjer og resonneringer er utfordrende for barn i barnehagenivå, derfor ble formidlingsopplegget tilpasset deres forståelsesnivå og behov.

Det er vanskelig å avgjøre hvordan barna bearbeidet den presenterte informasjonen, spesielt siden de opptrådte relativt stille og tilbakeholdne. Denne reaksjonen var markant forskjellig fra oppførselen til tredjeklassingene ved Hvalfangstmuseet, og denne forskjellen er nærmest selvforklarende. Barna på Slottsfjellsmuseet gikk ikke på skolen og er sannsynligvis ikke like drillet i undervisning på denne måten.

3.5 Barn som museumspublikum

Barn som publikum i et museum kan være en utfordring når det gjelder tålmodighet og oppmerksomhet. Imidlertid har mine observasjoner av ulike formidlingsopplegg vist at dette kan håndteres på en svært effektiv måte. Det er essensielt for museer og formidlere å sikre at deres formidlingsopplegg opprettholder høy kvalitet og er tilpasset barnas forståelsesnivå. Dette innebærer å tilby varierte og engasjerende aktiviteter samt å være effektive i formidlingen. Å holde seg for lenge ved ett bestemt tema kan føre til at barna mister interessen og dermed redusere effektiviteten av undervisningen.

Den pedagogiske tilnærmingen som omfatter lekbasert læring, historiefortellinger og praktiske aktiviteter som plastelinaverksted, gir et læringsmiljø som tilpasses barnas individuelle behov og preferanser. Dette skaper et rom hvor læringen skjer i samsvar med barnas naturlige læremetoder og interesser, samtidig som det er nøye tilpasset deres spesifikke læringsmål og utviklingsnivå. Slik læring bidrar til at elevene kan nå kompetansemålene sine i skolen.²⁷ For eksempel kan de etter å ha vært på Hvalfangstmuseet utvikle og presentere samfunnsfaglige spørsmål som «hvorfor er det ulovlig å drepe blåhval i dag?» eller «er det bra for dyrelivet i havet å nesten utrydde blåhval?»

Ellen Holst Buaas skriver i sin artikkel at små barn utforsker verden med en aktiv, nysgjerrig og lekende tilnærming. De engasjerer seg med omgivelsene sine fullt ut, bruker hele kroppen og alle sansene sine her og nå. De observerer og lytter, lukter, smaker og kjenner.²⁸ Denne taktile og konkrete tilnærmingen er av avgjørende betydning. Den involverer handlinger som å berøre og føle, å utforske nærmere eller direkte engasjere seg. Dette tillater barna å interagere med kulturarven på en bokstavelig måte, enten det er ved å støte på den tilfeldig eller leke seg inn i den.²⁹

Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken fremheves som sentrale virkemidler for å oppnå målene til Stortingsmelding 18.³⁰ Hensikten for satsingsområdet deres er å sikre universell tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet for alle barn og unge, uavhengig av deres bakgrunn. Sentralt i meldingen står målet om å involvere alle barn og unge i kunst- og kulturpolitikken,

²⁷ Utdanningsdirektoratet, u.å.

²⁸ Buaas, 2012, s. 4

²⁹ Ibid

³⁰ Meld. St. 18. (2020 – 2021)

gi dem muligheten til å delta i kulturaktiviteter som interesserer dem, og sikre at kunsten og kulturen som rettes mot dem, holder høy kvalitet. Dermed må også formidlingen av kultur holde et høyt nivå.

3.6 Den samfunnsmessige betydningen av Den Kulturelle Skolesekken

Ola Svein Stugu skriver at en viktig påstand i teorien om historiebevissthet er at historie er en fundamental del av selvforståelsen til alle mennesker. Å ha en historiebevissthet betyr å ha en mer eller mindre tydelig forståelse av hvordan enkeltpersoner og kulturer er en del av historiske begivenheter som fortsatt pågår og som vi selv er en del av.³¹ Og at forståelsen av historien er en integrert del av identiteten til hver enkelt person. På samme måte som identiteter kan være like mye individuelle som kollektive, kan vi også snakke om en kollektiv forståelse av historie.³² Om dette overføres til barn i museet vil vi forstå at den individuelle betydningen av å lære om kulturhistorie har stor verdi for individet. I forbindelse med egen kulturarv, for eksempel samisk, kan samiske barn født i Sandefjord plassere seg selv i kulturhistorien og dermed styrke egen tilknytning til samisk arv.

Et interessant aspekt ved kollektiv historieførståelse er hvordan det kan bringe en gruppe tilfeldige mennesker sammen i et kort øyeblikk. Et eksempel kan være terrorangrepet 11. september 2001 i New York, eller massakren på Utøya 22. juli 2011. Hvor enn makabert det måtte være angikk det oss alle som levde og forsto hva som skjedde på disse tidspunktene, og det knytter oss sammen. Dette kalles kollektiv hukommelse. Uten tematisk sammenlikning for øvrig vil en skoleklasse oppleve kollektiv historieførståelse når de lærer om norsk hvalfangst i Antarktis.

Gjennom Den Kulturelle Skolesekken (DKS) får barn en unik mulighet til å utforske og oppdage kulturarven på en engasjerende og meningsfull måte. DKS-programmene tilbyr barna en dynamisk arena hvor de kan utforske museer og kulturelle institusjoner, og oppleve kulturarven på nært hold. For mange barn blir disse besøkene en spennende reise gjennom historie, kunst og tradisjoner, hvor de får muligheten til å lære gjennom praktisk erfaring og interaktivitet. Gjennom utforskning, lek og deltakelse opplever barn kulturarven som noe

³¹ Stugu, 2020, s. 18

³² Stugu, 2020, s. 19

levende og relevant for sin egen hverdag. DKS legger dermed grunnlaget for en positiv og varig tilknytning til kulturarven, samtidig som det fremmer barnas nysgjerrighet, kreativitet og læring.

Alt dette som er så positivt betyr ikke at barna går ut fra museet som en gjeng supermennesker, med skyhøyt kunnskapsnivå og all verdens ferdigheter. Det er viktig å påpeke at disse formidlingsoppleggene via Den Kulturelle Skolesekken muligens ikke treffer alle. Kunnskapsskaping er en individuell prosess og man kan ikke regne med at alle har et like godt utbytte av slike ekskursjoner, men det bør helst være målet.

Kapittel 4

4.1 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg presentert min problemstilling:

Hvilken rolle har barn og Den Kulturelle Skolesekken i formidlingen av kulturarv?

Oppgaven har dokumentert hospiteringsperioden ved Vestfoldmuseene og presisert formålet med undersøkelsen. Utviklingen av problemstilling og tema ble basert på observasjonene utført ved to av museene, Slottsfjellsmuseet og Hvalfangstmuseet. Oppgaven tar sikte på å analysere samspillet mellom barn og Den Kulturelle Skolesekken i formidlingen av kulturarv.

Samtidig har oppgaven tatt for seg hvordan formidlingsoppleggene påvirker barns engasjement og forståelse av kulturarven, samt betydningen av å knytte kulturarven til barnas hverdag og identitet. Videre drøftes effektive formidlingsmetoder og det diskuteres om viktigheten av å tilrettelegge formidlingsopplegg som matcher barnas alder og forståelsesnivå. Gjennom observasjoner og refleksjoner identifiseres positive aspekter ved formidlingspraksisen, samtidig som potensielle utfordringer anerkjennes. Oppgaven understreker betydningen av Den Kulturelle Skolesekken som et viktig verktøy for å formidle kulturarv til barn på en meningsfull og engasjerende måte.

For å adressere temaet og besvare problemstillingen har jeg analysert hvordan pedagogiske formidlingsprogrammer utfordrer og bidrar til å utvikle barns evne til å tenke kritisk, formulere spørsmål og etablere individuelle identitetsmarkører. Jeg har fremhevet betydningen av et kvalitetssikret formidlingsprogram som tar hensyn til barnas behov og forutsetninger. Gjennom oppgaven har jeg søkt å belyse hvorfor disse positive virkningene er av betydning, samtidig som jeg har vært oppmerksom på å opprettholde fokus på kulturarv,

uten å overskygge dette med omfattende diskusjoner om pedagogikk og ulike lærestiler blant barn.

Gjennom Den Kulturelle Skolesekken får barn en unik mulighet til å utforske og oppdage kulturarven på en engasjerende og meningsfull måte. DKS-programmene tilbyr barn en dynamisk arena hvor de kan utforske museer og kulturelle institusjoner, og oppleve kulturarven på nært hold. For mange barn blir disse besøkene en spennende reise gjennom historie, kunst og tradisjoner, hvor de får muligheten til å lære gjennom praktisk erfaring og interaktivitet. Gjennom utforskning, lek og deltakelse opplever barn kulturarven som noe levende og relevant for sin egen hverdag. DKS legger dermed grunnlaget for en positiv og varig tilknytning til kulturarven, samtidig som det fremmer barnas nysgjerrighet, kreativitet og læring. Spørsmål om eventuelle negative utfall bør også oppstå, det er dessverre utfordrende å identifisere disse i lys av at de observerte situasjonene primært har vært preget av positivitet, dette kan likevel være problematisk og kan undersøkes nærmere av fagkyndige.

Jeg anser Den Kulturelle Skolesekken som en betydningsfull og viktig aktør i formidlingen av kulturarv, og jeg ser at den utfyller denne rollen på en effektiv og god måte. Fra 1. klasse i grunnskolen til 3. trinn på videregående skole får elevene muligheten til å delta i profesjonelle kunst- og kulturarrangementer gjennom DKS. Disse arrangementene har til hensikt å skape berikende og positive opplevelser for elevene, noe jeg mener de oppnår basert på mine observasjoner.

Barn, formidlere og Den Kulturelle Skolesekken viser en vellykket samhandling. Jeg vil avslutte med å fastslå at begge parter spiller en betydelig og meningsfull rolle når det gjelder formidlingen av kulturarv. Barna får utbytte av retningslinjene som fremkommer i stortingsmeldingen angående barn og kulturtilbud, og DKS demonstrerer en pålitelig gjennomføring av sitt mandat ved å tilrettelegge kunst- og kulturopplevelser for barn. Jeg mener dette samspillet bidrar til å skape kloke, nysgjerrige og reflekterte barn.

Litteraturliste

Latham, F. K. & Simmons, E. J. (2014). *Foundations Of Museum Studies: Evolving Systems Of Knowledge*. Libraries Unlimited.

Dalland, O. (1993). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg.). Gyldendal norsk forlag AS.

Stugu, O. S. (2020). *Historie i bruk*. (2. utg.). Det norske samlaget.

Howard, P. (2003). *Heritage: Management, Interpretation, Identity*. Continuum.

Eriksen, A. (2009). *Museum: En kulturhistorie*. PAX Forlag.

Simon, N. (2010). *The Participatory Museum*. MUSEUM.

Ruud, C. L. (2021). «Hva skjer hvis en hval sluker deg?» Elevers kunnskaping på Hvalfangstmuseet. *Nordic Museology, 2021*

<https://journals.uio.no/museolog/article/view/9609/8130>

Vestfoldmuseene. (u.å.). *Om Hvalfangstmuseet*. Hentet 18.04.2024.

<https://vestfoldmuseene.no/hvalfangstmuseet/om-hvalfangstmuseet>

Vestfoldmuseene. (u.å.). *Om Slottsfjellsmuseet*. Hentet 18.04.2024.

<https://vestfoldmuseene.no/slottsfjellsmuseet/om-oss>

Den Kulturelle Skolesekken. (u.å.). *Kulturarv i DKS*. Hentet 16.04.2024

<https://www.denkulturelleskolesekken.no/forside/om-dks/kulturarv-i-dks/>

Den Kulturelle Skolesekken. (u.å.). *Om DKS*. Hentet 17.04.2024

<https://www.denkulturelleskolesekken.no/forside/om-dks/>

Utdanningsdirektoratet. (u.å.). *Kompetansemål og vurdering*. Hentet 08.05.2024

<https://www.udir.no/lk20/saf01-04/kompetansemaal-og-vurdering/kv148?lang=nob>

Norsk ICOM. (u.å.). *Museumsdefinisjon*. Hentet 09.05.2024

<http://norskicom.no/museumsdefinisjon/>

Gill, R. *Why building confidence can benefit learners and help them to achieve*. NCFE.

Hentet 08.05.2024

<https://www.ncfe.org.uk/all-articles/confidence-benefits-learners/>

Håndbok i samlingsforvaltning. *Helsefare i samlinger; Arsenikk*. Hentet 07.05.2024

<https://handbok.samlingsforvaltning.ekultur.org/22-helse-miljo-og-sikkerhet/helsefare-i-samlinger-arsenikk/>

Vestfoldmuseene. (u.å.). *Det fjerde vikingskipet*. Hentet 05.05.2024

<https://vestfoldmuseene.no/slottsfjellsmuseet/det-fjerde-vikingskipet>

Meld. St. 23 (2020 – 2021). *Musea i samfunnet — Tillit, ting og tid*. Kultur- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20202021/id2840027/?ch=1>

Meld. St. 18 (2020 – 2021). *Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Kultur- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20202021/id2839455/>

Buaas, H. E. (2012). Kulturarvspedagogikk i barnehagen: Om små barns sanselige møter med historie og tradisjon. *Tidsskriftet Barn*.

<https://tidsskriftetbarn.no/index.php/barn/article/view/4740/7385>

